

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sekretarz Stanu
Ryszard Bartosik

Warszawa, 03 lutego 2023 r.
Znak sprawy: DBD.dyr.071.2.2023

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Dotyczy: pism znak VII.7202.11.2022.MM

Szanowny Panie Rzeczniku,

zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.) producenci rolni poszkodowani w wyniku suszy, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, mają możliwość zgłoszenia wniosków o oszacowanie szkód za pośrednictwem publicznej aplikacji, która umożliwia weryfikację zgłoszeń z zasięgiem klimatycznego bilansu wodnego (KBW) i ustalonym poziomem strat w plonach.

Wniosek o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy może złożyć każdy producent rolny za pomocą publicznej aplikacji, który złożył wniosek o przyznanie płatności w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku, w którym wystąpiła susza i posiada Profil Zaufany w terminie do dnia 15 października roku wystąpienia suszy. Dzięki zmianie ww. rozporządzenia z dnia 13.10.2022 r. termin złożenia wniosków o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy w 2022 r. został wydłużony do dnia 31 października 2022 r.

Przedstawiając powyższe uprzejmie informuję, że na podstawie powyższych przepisów od połowy sierpnia 2022 r. do 31 października 2022 r. wnioski o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy złożyło ponad 253 tys. producentów rolnych, w tym od 16 do 30 października blisko 200 tys. Tak duże zainteresowanie producentów rolnych oszacowaniem szkód powstałych w wyniku suszy w dodatkowym terminie spowodowało przeciążenie aplikacji. Należy podkreślić, że administrator aplikacji na bieżąco podejmował działania mające na celu zapewnienie producentom rolnym dostępu do tej aplikacji. Podejmowane są również działania mające na celu zapewnienie sprawnego działania aplikacji przy dużym obciążeniu w bieżącym roku.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat, w sytuacji powtarzającej się suszy zarówno wojewodowie, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, jak i przedstawiciele organizacji rolniczych wnioskowali o usprawnienie szacowania szkód powstałych w wyniku suszy, wskazując na duże obciążenie komisji powołanych przez wojewodę, które w krótkim czasie nie tylko musiały oszacować powstałe szkody, ale również sporządzić protokoły. Jednocześnie z uwagi na błędy w protokołach oszacowania szkód dotyczące zarówno powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym, jak i szacowania szkód w uprawach, w których zgodnie z klimatycznym bilansem wodnym nie wystąpiła susza, zachodziła konieczność korekt protokołów. Skutkowało to dodatkową pracą komisji, pracowników urzędów wojewódzkich oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a jednocześnie powodowało niezadowolenie producentów rolnych z przedłużającej się procedury szacowania szkód powstałych w ich gospodarstwach. Przedstawiciele samorządu terytorialnego oraz Krajowej Rady Izby Rolniczych podnosili koszty jakie ponoszą w związku z szacowaniem szkód przez komisji przede wszystkim powstałych w wyniku suszy. Ponadto w związku z wystąpieniem w 2020 r pandemii COVID-19 pojawiły się problemy z powoływaniem komisji szacujących szkody, w wyniku czego wojewodowie i organizacje rolnicze zgłaszały wnioski o zmianę zasad szacowania szkód.

Uwzględniając powyższe rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz 1009) wprowadzono przepisy, zgodnie z którymi szkody powstałe w wyniku suszy w

rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich są szacowane wyłącznie za pośrednictwem aplikacji publicznej, a wniosek producenta rolnego o ich oszacowanie musi zostać opatrzony Profilem zaufanym.

Należy podkreślić, że projekt ww. rozporządzenia był przedmiotem konsultacji publicznych, w tym z samorządami rolniczymi.

Suszę stosownie do przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oznaczają szkody spowodowane wystąpieniem, w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września, spadku klimatycznego bilansu wodnego poniżej wartości określonej dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb.

System informatyczny monitoringu suszy zawiera bazy danych i aplikacje komputerowe, integrujące dane meteorologiczne, potrzebne do obliczenia klimatycznego bilansu wodnego oraz dane z cyfrowej mapy glebowo-rolniczej, obrazującej przestrzenne zróżnicowanie retencji wodnej różnych kategorii agronomicznych gleb.

Dla wyznaczenia suszy rolniczej wybrano okres sześciu dekad od dnia 21 marca do dnia 30 września, gdyż okres ten najlepiej ocenia deficyt wody w plonowaniu roślin uprawnych. Agregacja okresu do sześciu dekad pozwala na lepsze określenie obniżenia plonu końcowego roślin z powodu wystąpienia deficytu wody.

Dla 16 upraw dla 4 kategorii glebowych oraz dla 14 okresów sześciodekadowych Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach opracowuje straty spowodowane deficytem wody wyznaczając wartości krytyczne KBW. System Monitoringu Suszy Rolniczej podlega ciągłej rozbudowie i doskonaleniu. W latach poprzednich IUNG-PIB rozwinął sieć własnych stacji meteorologicznych i pomiarów wilgotności gleby oraz włączył w tę sieć regionalne stacje meteorologiczne. W roku 2020 r. wdrożono do systemu teledetekcję radarową sieci POLRAD (naziemne urządzenia teledetekcyjne), z której dane wykorzystywane są w konstrukcji map klimatycznego bilansu wodnego. Jest to bardzo ważne z uwagi na istotny element, jaki stanowi opad atmosferyczny w klimatycznym bilansie wodnym, który w bardzo dużym stopniu decyduje o wielkości suszy rolniczej. Produkt tego systemu obejmuje również weryfikację i uzupełnienia danych na podstawie informacji dostarczanych przez satelity oraz naziemne stacje meteorologiczne. Uzyskanie takich informacji generowanych przez meteorologiczne radary naziemne pozwala na znaczne uszczegółowienie pola opadów dla całego kraju, albowiem są one dostępne w rozdzielczości 1 km x 1 km.

Ponadto do systemu włączone zostały dane z teledetekcji satelitarnej w celu weryfikacji występowania suszy w regionach, w których raporty rolników wykazują rozbieżność z prowadzonym monitoringiem. Ciągła rozbudowa i udoskonalanie systemu ma na celu jak najlepsze odzwierciedlenie stanu faktycznego występowania suszy na polach.

Jednocześnie należy zauważyć, że wystąpienie suszy w danej uprawie jest uwzględniane jeżeli susza wystąpiła w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września.

Przedstawiając powyższe pragnę zauważyć, że prawidłowość szacowania szkód powstałych w wyniku suszy w uprawach przez IUNG-PIB potwierdza wynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2022 roku sporządzony przez Główny Urząd Statystyczny, który jest dostępny pod adresem:

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/uprawy-rolne-i-ogrodnicze/wynikowy-szacunek-glownych-ziemioplodow-rolnych-i-ogrodniczych-w-2022-roku,5,21.html>

Jednocześnie należy podkreślić, że określenie rzeczywistych strat w poszczególnych gospodarstwach rolnych spowodowanych np. wystąpieniem suszy byłoby możliwe wyłącznie po wprowadzeniu obowiązku prowadzenia rachunkowości rolnej i przedstawieniu przez producentów rolnych rocznych sprawozdań finansowych z gospodarstwa rolnego. Do tego czasu pozostaje ustalanie strat w gospodarstwach rolnych na podstawie szacunków.

Odnosnie wsparcia finansowego rodzin, którym zagrażała utrata płynności finansowej w związku z wystąpieniem w gospodarstwie rolnym szkód spowodowanych wystąpieniem w 2022 r. niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, uprzejmie informuję, że zgodnie z przepisami § 13zs rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.) powyższa pomoc przysługiwała rodzinie, w skład której wchodziły osoby pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Pragnę również wyjaśnić, że informacja o zasadach udzielania kredytów na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę jest dostępna na stronach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Natomiast na stronie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa zamieszczony jest wniosek o obniżenie lub umorzenie czynszu dzierżawnego.

Jednocześnie uwzględniając sugestie Pana Rzecznika na stronie Ministerstwa w zakładce niekorzystne zjawiska atmosferyczne zostanie zamieszczona informacja o dostępnych formach pomocy dla poszkodowanych w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

Odnosnie zbyt krótkiego terminu na złożenie wniosku o pomoc dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych wystąpiły szkody spowodowane wystąpieniem w 2021 r. niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, uprzejmie informuję, że informacje o powyższej pomocy były przekazywane za pośrednictwem strony internetowej Ministerstwa, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jak również za pośrednictwem mediów. Wnioski o powyższą pomoc złożyło ponad 45 tys. producentów rolnych.

Zgodnie z danymi wojewodów oraz danymi z aplikacji publicznej „Zgłoś szkodę rolniczą” szkody spowodowane przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne w 2021 r. wystąpiły w ponad 53 tys. gospodarstw rolnych.

Należy jednak zaznaczyć, że wystąpienie szkód nie oznaczało automatycznie możliwości ubiegania się o pomoc. Zgodnie bowiem z przepisami § 13zp rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. poz. 187 z późn.zm.) Agencja ta udzielała pomocy, producentowi rolnemu:

- 1) któremu został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- 2) będącemu mikroprzedsiębiorstwem, małym albo średnim przedsiębiorstwem w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia nr 702/2014;

3) w którego gospodarstwie rolnym powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2021 r.:

- a) gradu, deszczu nawalnego, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi lub lawiny w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, które zostały oszacowane przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód i które spowodowały na danej powierzchni upraw rolnych utratę co najmniej 20% plonu, lub
- b) suszy w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, które zostały obliczone za pośrednictwem publicznej aplikacji, i które spowodowały na danej powierzchni upraw rolnych utratę co najmniej 5% plonu.

Ponadto producent rolny musiał spełnić pozostałe warunki udzielania pomocy określone w powyższych przepisach.

Przedstawiając powyższe pragnę poinformować przepisy wprowadzające powyższą pomoc były poddane konsultacjom publicznym, w tym z samorządami rolniczymi. Ponadto do Ministerstwa napływały wnioski o szybką wypłatę tej pomocy. Uwzględniając warunki udzielania przedmiotowej pomocy jej wypłata była możliwa wyłącznie po zakończeniu naboru wniosków.

Jednocześnie stosownie do prośby zawartej w piśmie, w załączeniu przesyłam odpowiedź na pismo Prezesa Krajowej Rady Izby Rolniczych w sprawie wniosków Zarządu Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej.

...

Z wyrazami szacunku

Ryszard Bartosik

/podpisano elektronicznie/